

Помян С. В. Оценка профессиональной подготовки студентов ВУЗа технических специальностей

В статье рассматривается подход к формированию оценки уровня профессиональной подготовки выпускников вуза. Автором предложена методика для оценки профессиональной подготовки студентов вуза на примере специальности «Программное обеспечение вычислительной техники и автоматизированных систем».

Ключевые слова: качество образования, выпускник вуза, профессиональная подготовка, методика оценки

Pomian S. V. Evaluation of Training University Students of Technical Specialties

In article it is considered the idea formation assess the level of training graduates. The author of the proposed methodology for assessing the level of training for graduating students of technical specialties

Key words: quality education, graduating student, vocational training, assessment methodology

Стаття надійшла до редакції 30.08.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 37:681.3

А. О. Томіліна

**ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ КОНТРОЛІ
Й ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Постановка проблеми. Залучення інформаційних технологій до навчального процесу у вищій школі є досить актуальним та дієвим явищем у загальній течії модернізації навчально-виховного процесу сьогодення. Увагу привертає контроль-оцінювальний компонент навчального процесу та саме його інформатизація. Важливість контролю у системі навчання є безперечним фактом: це відображення дієвості застосованих викладачем методик, показник результативності навчального процесу є стимулятором та ефективним діагностичним засобом. За допомогою інформаційних технологій контроль можливо зробити цікавим, об'єктивним, раціональним, різноманітним, розвиваючим, адаптивним, дослідницьким, дієвим та результативним за багатьма параметрами; прискорити і організувати зворотний зв'язок продуктивно та ефективно.

Аналіз останніх досліджень. Основоположне значення контролю було відоме ще з давніх часів педагогічної науки, А. Дістервег

П. Каптерев, Я. Коменський, К. Ушинський, В. Сухомлинський приділяли цьому компоненту освіти велику увагу. На сучасному етапі освітнього простору підтвердження цьому є напрацювання багатьох педагогів та науковців сьогодення, наприклад, В. Аванесова, С. Архангельського, Ю. Бабанського, П. Гальперіна, К. Інгекампа, В. Талізної та ін. Використання інформаційних технологій при контролі та оцінюванні знань розкривають у своїх напрацюваннях М. Жалдак, Ю. Машбиць, Є. Смирнова-Трибульська, Ю. Триус, В. Франчук та ін. Загалом предметом дисертаційних досліджень українських і російських вчених В. Бочарнікової, І. Булах, Є. Грибонос, І. Зварич, Л. Романишиної, О. Семенюк, І. Серьогіної, І. Упатової, В. Федієнко, І. Харитонової, О. Чаркіної та ін. стали різні аспекти організації та проведення контрольно-оцінювального компоненту навчання.

Мета статті: діагностувати рівень готовності викладачів до використання інформаційних технологій при контролі й оцінюванні знань студентів при вивченні англійської мови.

Виклад основного матеріалу. З метою виявлення рівня використання інформаційних технологій на заняттях, а саме при контрольно-оцінювальній діяльності, та готовності викладачів до впровадження контролю й оцінюванню знань студентів засобами інформаційних технологій було проведено анкетування викладачів англійської мови.

Анкети включали питання різних типів, що надало можливість викладачам ширше розкрити свої думки, висловити власні побажання та зауваження. Таким чином, в анкетах мали місце закриті питання, де викладач обирає відповідь за власним розсудом; відкриті питання, за якими викладач вписував власні варіанти відповідей, бачачи лише питання перед собою; альтернативні питання, які взаємовилучали один одне; ранговані питання, за якими викладач розміщував відповіді у певній послідовності за власним розсудом.

Проаналізуємо опрацьовані анкетні дані. При відповіді на запитання «Як часто ви користуєтесь комп'ютерними технологіями на заняттях?» 68,3% викладачів відповіли, що вони користуються комп'ютерними технологіями на заняттях епізодично, приблизно 2–4 рази за семестр, 2,4% відповіли, що майже на кожному занятті, але 19,8% викладачів використовують комп'ютерні технології досить рідко, з частотою 1–2 рази за семестр, та 9,5% не використовують зовсім.

Стосовно переваг між навчальними та контролюючими комп'ютерними програмами, то більшість викладачів віддає перевагу навчальним програмам. Можливо це можна аргументувати тим, що якщо використання навчальних комп'ютерних програм відбулось не на належному рівні, чи навчальним матеріалом не був опанований усіма студентами, чи мали місце певні збої у навчальних діях, то недопрацьовані навчальні дії будуть надолужені традиційними навчальними методами. У свою чергу, контролюючі заходи, організовані

за допомогою комп'ютерних технологій, повинні мати результат, який дає зворотний зв'язок, несе важливу інформацію, фіксується у журналі, і тоді так звана «відповідальність» контрольного заходу вища, ніж навчального.

На запитання «На якій стадії навчального процесу переважно ви використовуєте інформаційно-комунікаційні технології?» відповідь викладачів була майже одностайна, що використання інформаційних технологій відбувається, як правило, на стадії презентації нового матеріалу, візуалізації певних інформаційних блоків тощо. Звісно такий прийом застосування інформаційних технологій є досить спрощеним, завжди доступним і не потребує ніяких зусиль з боку студентів. Вважаємо, що причиною може бути відсутність повноцінного оснащення аудиторій, недостатня кількість комп'ютерних класів тощо.

Підтвердились очікування зацікавленості викладачів у поповненні своїх знань та вмінь щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій. Такий висновок ми зробили, проаналізувавши позитивну відповідь на запитання щодо потреби у методичній координації з використання інформаційно-комунікаційних технологій.

На думку анкетованого викладацького складу, контроль навчального процесу є обов'язковим елементом навчального процесу в цілому, але лише 3,2 % викладачів застосовують інформаційні технології для його організації; хоча, у свою чергу, 72,2 % викладачів використовують 5–6 видів контролю, 18,3 % використовують 7–9 видів контролю та лише 6,3 % 2–3 види. Це є достатні показники, але за активної участі інформаційних технологій при контролі й оцінюванні знань студентів, кількість видів контролю значно збільшилась та й відсоток різноманітного контролю був більш приближеним до стовідсоткового.

Одним з видів залучення інформаційних технологій до навчального процесу є застосування електронної платформи MOODLE. Про її сутність та використання при організації контрольної-оцінювального компоненту під час вивчення іноземної мови ми зазначали у попередніх публікаціях [1; 2; 3; 4]. Стосовно електронної платформи MOODLE згідно анкетування, тотального використання її у своїй практиці викладачі гуманітарних дисциплін не відмітили, хоча певне уявлення про неї мають та охоче висловлюють інтерес та зацікавленість до опанування нею та впровадження у власні методики викладання гуманітарних дисциплін. Відповідно своїх познань у використанні електронної платформи MOODLE та часткового уривчастого ознайомлення з нею, переваги такого виду електронного навчання розташували у наступній послідовності та за наступними показниками:

1. можливості нестандартної організації позааудиторної (самостійної) роботи;
2. скорочення часу контрольних дій та їх перевірки;

3. електронна база даних;
4. розмаїття контрольних заходів;
5. активна роль студента у власній навчальній діяльності; підвищення інтересу до навчання;
6. присутність постійної педагогічної діагностики;
7. підвищення об'єктивності при оцінюванні;
8. швидкий зворотний зв'язок;
9. відповідність сучасним вимогам інформатизації освіти;
10. активне використання інтернет-ресурсів;
11. можливість візуалізації.

Відповіді на запитання «Яку частину навчального процесу у відсотковому відношенні ви витрачаєте на контроль?» не були одноставні: 48,4 % викладачів відповіли, що до 10 % від основного навчального процесу, аргументуючи, що не мають достатньо аудиторного часу на повноцінний контроль; 6,4 % відповіли, що від 10 % до 20 %, в залежності від інтелектуальних можливостей студентів; та 45,2 % відповіли, що більше ніж 20 %, бо організація та перевірка контрольних заходів займає багато часу.

Стосовно витрат часу на перевірку знань одного студента у формах роботи, специфічних для гуманітарних дисциплін, то середні значення, що представлені у табл. 1, прораховані як середнє арифметичне з усіх відповідей викладачів.

Таблиця 1

Часові витрати викладача за різними видами контролюючих заходів

Вид контролю	Час, необхідний викладачу на перевірку роботи одного студента, хвилини
диктант	15
есе	20
тест з конструйованою відповіддю	12
тест з вибірковою відповіддю	7
поточна контрольна робота	15
письмовий переклад	20
твір	30
реферування	20
анотація	12
написання тематичного листа	20
письмовий переказ	30
презентація	10
модульна контрольна робота	35

При анкетуванні виявилось, що електронними відомостями контролю всіх видів знань, що є вільними для перегляду студентів, користується лише 3,2 % викладачів. Цей показник є вкрай низьким та підтверджує необхідність ознайомлення викладачів з можливостями

електронного журналу, наприклад, у системі MOODLE. Використання його є доволі доступним як для викладачів при його заповненні та подальшого використання, так і для студентів – для перегляду власних досягнень. Більш того, електронні журнали зручно використовувати у подальшій діагностичній діяльності.

Функції інформаційних технологій при контролі знань студентів викладачі розташували приблизно у схожій послідовності. Переваги були віддані одноетапною контрольній, діагностичній, стимулюючій та розвивальній функціям. Але й інші функції безперечно реалізуються інформаційними технологіями, а їх дія виконання робить електронний курс повноцінним навчальним середовищем.

Одноетапною була відповідь на запитання щодо навчального часу, передбаченого навчальним планом на проведення контрольних заходів. В умовах дефіциту часу, а саме, відмічено, що часу вкрай недостатньо для контролю знань студентів, поточні контролюючі дії частково ігноруються, діагностичні та перевірочні контрольні заходи скорочуються. Позааудиторний контроль знань студентів викладачі проводять не досить часто, тому що не вважають його результат стовідсотково достовірним, а розглядають його як самостійне відпрацювання набутих знань самостійно, і до того ж цей вид контролю збільшує, на думку викладачів, відсоток необ'єктивності оцінювання. Тому ми рекомендуємо використання електронної платформи, яка допоможе певну частку контрольних дій провести у позааудиторний час, що дасть і повноцінний зворотний зв'язок і економію навчального часу. А можливість об'єктивної індивідуальної оцінки буде забезпечено, бо при проходженні завдання у електронному просторі кожен студент реєструється під власним паролем та має обмежений час для виконання завдання, що підвищує вірогідність правдивості результатів та продуктивність контролю.

Так, підсумковим питанням запропонованої нами анкети викладачам було «Чи задовольняє Вас якість контролю, що організовується вами на заняттях?», 63,5 % викладачів відповіли, що частково задоволені; 20,6 % дали відповідь, що не задоволені, та 15,9 % вважають достатнім якісний рівень контролюючих дій у своїх методиках викладання.

Висновки. Аналіз результатів анкетування дав змогу оцінити рівень готовності викладачів до впровадження інформаційних технологій при контролі й оцінюванні знань студентів з англійської мови. Рівень готовності виявився нижче середнього. Виходячи з відповідей викладачів, причин для такого висновку доволі багато: недостатній рівень власної інформативної освіти, недостатнє технічне оснащення аудиторних приміщень, невисока мотивованість студентів, недостатнє нормування часу у навчальних програмах на контрольні заходи. Частково це можна пояснити тим, що у навчальних програмах з гуманітарних дисциплін не передбачається використання інформаційних

технологій при контролі й оцінюванні знань в обов'язковому порядку та з виділенням відповідного навчального часу, але радиться їх загальне використання з метою модернізації та інформатизації навчального процесу вищої школи. Доречним є зауважити, що процес інформатизації не може відбутися швидким рухом лише протягом декількох років, цей процес є доволі глобальним, витратним та трудомістким, тому час необхідний для його реалізації потрібен, і безперечно, певні прогресивні тенденції мають місце у навчальному середовищі, що і підтверджує проведене нами дослідження.

Список використаної літератури

1. Томіліна А.О. Формування комунікативної компетенції при вивченні англійської мови студентами засобом впровадження системи MOODLE / А.О. Томіліна // Інформаційні технології в навчальному процесі: праці науково-методичного семінару, 16–23 травня 2011р., ПНПУ імені К.Д.Ушинського, Одеса / наук. ред. М.І.Жалдак. – Одеса : Вид. «ВМВ», 2011. – Вип.1. – С.91–94. **2. Томіліна А.О.** Можливості використання системи електронного навчання MOODLE при вивченні іноземної мови / А.О. Томіліна // Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць / гол.ред. – проф. Буряк В.К. – Кривий Ріг : КДПУ, 2011. – Випуск 32. – С.75-80. **3. Томіліна А.О.** Організація контрольних-оцінювальних дій із залученням системи MOODLE для студентів гуманітарних спеціальностей / А.О. Томіліна // Теорія і методика електронного навчання : збірник наукових праць. Випуск III. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – С.293-298. **4. Томіліна А.О.** Реалізація розвивального потенціалу інформаційних технологій в процесі особистісно-професійного становлення студентів при використанні електронної платформи MOODLE / А.О. Томіліна // Теорія і практика проектування авторських педагогічних систем. – Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції, 26–27 квітня 2012 року, Кривий Ріг. – К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2012. – С.194–200.

Томіліна А. О. Визначення рівня готовності викладачів до використання інформаційних технологій при контролі й оцінюванні знань студентів при вивченні англійської мови

Проведений у статті аналіз результатів анкетування дав змогу оцінити рівень готовності викладачів до впровадження інформаційних технологій при контролі й оцінюванні знань студентів з англійської мови та виокремити певні проблеми інформатизації сучасної освіти.

Ключові слова: контроль й оцінювання, інформаційні технології, рівень готовності викладачів

Томилина А. А. Определение уровня готовности преподавателей к использованию информационных технологий для контроля и оценивания знаний студентов при изучении английского языка

Проведенный в статье анализ результатов анкетирования дал возможность оценить уровень готовности преподавателей к внедрению информационных технологий в контроль и оценивание знаний студентов по английскому языку и выделить некоторые проблемы информатизации современного образования.

Ключевые слова: контроль и оценивание, информационные технологии, уровень готовности преподавателей

Tomilina A. A. Testing of Level of Teachers' Preparedness to Use Information Technology for Control and Estimation in the Study of English in High School

The analysis of the questioning results advanced in this article gave the opportunity to estimate the level of teachers' preparedness to use information technology for control and estimation in the study of English in high school and to mark out some problems of informatization in modern education.

Key words: control and estimation, information technology, level of teachers' preparedness

Стаття надійшла до редакції 01.09.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 574

Г. В. Федорова

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРНЕТ И ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ БИОГЕОХИМИИ В ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ВУЗ-ах

Утверждение о современном переходе от индустриального к постиндустриальному обществу [1, с. 30] сменилось взглядом смены последнего информационным обществом [2, с. 267]. Скорее всего, наблюдается переходный период «индустриальное общество → постиндустриальное общество → информационный социум», в котором состояние общества и его динамичный прогресс являются функцией уровня экономического развития, научного потенциала, ресурса производственных и информационно-телекоммуникационных технологий и, безусловно, культуры общества.

Представление об информационном социуме создает картину